

unesco

Latvijas
Nacionālā komisija

Skolēni ar mākslas palīdzību izgaismo nozīmīgas problēmas

Publicēts: 09.03.2023.

[Zināšanu sabiedrība](#)

10. martā no plkst. 9.30 līdz 18.00 Latvijas Nacionālās bibliotēkas zālē "Kliversala" norisināsies Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) rīkotā Kultūras kanona konkursa "[Jaunība un] pretstāve kultūras kanonā un laikmetīgajā mākslā" fināls. 14 skolēnu komandas no visiem Latvijas reģioniem prezentēs konkursa ietvaros tapušos jaunrades darbus un aktivitātes, kas apliecinās jauniešu spēju izmantot mākslas valodu sociāli, politiski, ekoloģiski un ekonomiski nozīmīgu jautājumu risināšanā. Konkursa organizatori sadarbībā ar "Prāta spēlēm" finālā skolēniem arī piedāvās erudīcijas viktorīnu par Latvijas kultūras kanonu un tajā iekļautajām vērtībām.

Konkursa finālā tiksies Smiltenes vidusskola, divas komandas no Ogres tehnikuma, Ādažu Brīvā Valdorfa skola, Liepājas Raiņa 6.vidusskola, Brocēnu vidusskola, Krāslavas ģimnāzija, Jēkabpils Valsts ģimnāzija, Jūrmalas Majoru vidusskola, Ikšķiles vidusskola, Rīgas Juglas vidusskola, Rīgas Hanzas vidusskola un Rīgas 64. vidusskola.

Gatavojoties konkursa finālam, vairāku mēnešu garumā skolu komandas savās pilsētās un skolās īstenoja dažādas aktivitātes: diskusijas, akcijas un projektus, pievēršot uzmanību sabiedrībā aktuālām problēmām un aicinot par tām runāt ar mākslas valodas palīdzību.

Vairākas no komandām savās aktivitātēs pievērsušās kara nosodījumam. Smiltenes vidusskolas komanda, reaģējot uz kara šausmām, izveidojusi radošu performanci, kurā reflektē par uzticības saglabāšanu savām vērtībām, kā arī meklē atbildes uz jautājumu, vai patiesi atkārtosies Aleksandra Grīna "Dvēseļu puteņa" notikumi? Savukārt Jūrmalas Majoru vidusskolas komanda īstenojusi projektu "Vienkārši NĒ!", pārveidojot skolas pagrabu par bunkuru un radot sajūtu, kādā šobrīd dzīvo Ukrainas iedzīvotāji. Bunkurs veidots kā izstāde un tajā norisinājās tehno mūzikas un deju performances. Skolas garajos starpbrīžos bunkurā tika

atskaņota Ukrainas mūziķu radītā tehno mūzika. Tādējādi, atbalstot ukraiņu didžejus un žanra māksliniekus, skolēni pievienojas Ukrainā rīkotām akcijām "Clean-Up rave" (tulkojumā – "tīrīšanas reivs"), kurās, skatot tehno mūzikai, brīvprātīgie strādā kara saposītās pilsētās, sakopjot ielas un novācot drupas.

Par ļoti aktuālu problēmu visas Latvijas mērogā savā jaunrades darbā – dokumentālajā filmā "Krāslavai (ne?) būt" – runā Krāslavas ģimnāzijas komanda. Dokumentālā filma ir par jauniešu strauju samazināšanos ciematos un mazās pilsētās. Intervējot trīs atšķirīgus, taču iniciatīvas un enerģijas apveltītus jauniešus, filmas veidotāji cenšas noskaidrot, kādēļ daudzi jaunieši no Krāslavas aizbrauc? Kas ir tas, kas dažiem jauniešiem liek palikt dzimtajā pusē? Kādēļ Krāslavai un tās iedzīvotājiem ir svarīga jauniešu klātbūtne pilsētā?

Neparastu skatījumu uz protesta formu konkursā piedāvās Jēkabpils Valsts ģimnāzijas komanda, kas pievērsusies ekoloģisku problēmu izgaismošanai. Lai protestētu, pieņemts rīkot izstādes, piketus, uzņemt videofilmas, rīkot performances u.tml. Bet vai var izveidot protestu, izmantojot neparastu kultūras mantojumu? Tādu kā, piemēram, tradīcijas, seni, maģiski rituāli, kuros savijas ikdienišķais ar mistisko? Skolēni nolēma riskēt un uzrunāt dabas spēkus, protestējot pret Daugavas palu ūdeņiem, kas šoziem ir kļuvuši par jēkabpīliešu kopēju sāpi. Ar ekoloģiju un ilgtspēju saistītas problēmas bija arī Ogres tehnikuma komandas uzmanības centrā, organizējot mīlestības karnevālu "Gaisma uzvar tumsu", un karnevāla dalībnieku tērpus izgatavojot no pārstrādājamiem materiāliem. Līdzīgi kā senatnē latvieši saguruši no ziemas tumsas gāja ķekatās Meteņos, Ogres tehnikuma audzēkņi praktizēja laikmetīgas tēlu pārvērtības rietumu kultūrā iecienītajos Valentīna dienas svētkos. Audzēkņi veidoja unikālu, konceptuālu tēlu no pārstrādājamiem materiāliem modes mākslinieces Elīnas Siliņas meistarklasē, vēlāk demonstrējot savas idejas modes skatē.

Piedaloties konkursā, skolēniem būtiski bija arī skatīt problēmas personības līmeni, kā arī identificēt problēmas, ar ko sevišķi izteikti saskaras tieši jaunieši. Liepājas Raiņa 6.vidusskolas komanda projekta ietvaros tapušās idejas iedzīvināja skolas un savas pilsētas vidē, akcijā aicinot pievērst uzmanību emocionālajai vardarbībai un neveselīgām attiecībām, kas spēj sagraut personību. Savukārt Ikšķiles vidusskolas komanda aicināja 9.–12. klašu skolēnus uz sarunu par atkarībām "Kas ir mana brīvība šodien?". 12. klases jauniešu komanda radījusi arī jaunrades darbu – provokatīvu īsfilmu ar komēdijas elementiem "SANN" –, kas vēsta par pusaudžiem un jauniešiem dažādās atkarībās. Jaunrades darbs rosina domāt, vai par atkarību problēmu varam tikai pasmieties, ņemot vērā īsfilmas žanra izvēli, vai tomēr zem šiem smiekliem patiesībā slēpjas problēmas dziļais traģisms.

Brīvības tēmai pievērsusies arī Brocēnu vidusskolas komanda, izveidojot piecas raidieraksta epizodes, kas ir klausāmas *Spotify* platformā (<https://ej.uz/pretstavesstasti>). Tie ir anonīmi stāsti par cilvēku pretstāvi viņu dzīves laikā. Stāstu cikls atklāj padomju laika Latvijas aizskatuvi, ko nav pieredzējusi šodienas jaunā paaudze, ļaujot labāk izprast laiku, paaudžu atšķirības un novērtēt Latvijas demokrātiju, brīvību un neatkarību.

Mākslas valodas spēkam, gatavojoties konkursa finālam, pievērsās arī Rīgas 64. vidusskolas komanda, kas skolā īstenoja pārvērtības, kurās tika iesaistīti ne tikai skolēni, bet arī skolas absolventi un mākslinieki.

Savukārt Ogres Valsts ģimnāzijas komandu Kultūras kanona konkursā nodarbināja jautājums par popkultūras dominanci pār elitāro kultūru, kā rezultātā tapa ideja par plakātu – jautājumu, liekot aizdomāties par savu kultūras etiķeti un atbildēt uz tādiem jautājumiem kā *Vai popkultūra mūs attīsta caur tehnoloģijām vai degradē caur ērtībām?, Mūsdienās ir tendence būt unikālam, bet kāpēc no malas visi izskatās vienādi?, Ja 3 no 4 ģēnijiem nav draugu, un man tādu nav, vai es sevi varu uzskatīt par ģēniju?*

Jau vienpadsmito gadu LKA sniedz vidusskolas vecuma jauniešiem iespēju līdzdarboties kultūras mantojuma popularizēšanā un komunikācijā, organizējot Latvijas kultūras kanona konkursu. Ik gadu konkursa tēma tiek mainīta, piedāvājot skolēniem dažādus ar kultūras aktualitātēm, kultūras mantojumu, tradīcijām un Latvijas kultūras kanonu saistītus uzdevumus. Šī gada konkursa uzdevumi izstrādāti kā atbalsts "Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas" jaunā satura ieviešanai.

Konkursu organizē LKA kopā ar Latvijas Republikas Kultūras ministriju, Valsts izglītības satura centru, projektu "Skola 2030", Latvijas Nacionālo bibliotēku, kultūrizglītības programmu "Latvijas skolas soma", Latvijas Nacionālo kultūras centru un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju.

Ar konkursa norises gaitu var iepazīties Latvijas Kultūras kanona mājaslapā www.kulturaskanons.lv, Facebook lapā <https://www.facebook.com/kulturaskanons> un Latvijas Kultūras akadēmijas mājaslapā www.lka.edu.lv.

Plašāka informācija:

Projekta vadītāja Kristīne Freiberga,

tāl. 29939915, kristine.freiberga@lka.edu.lv

Sabiedrisko attiecību speciāliste Aija Lūse,

tāl. 29107218, aija.luse@lka.edu.lv

<https://www.unesco.lv/lv/jaunums/skoleni-ar-makslas-palidzibu-izgaismo-nozimigas-problemas>